

GEMEENTE ENSCHEDE

PARTICIPATIE IMPULS

ACTIEPLAN SAMENLEVINGSGERICHT WERKEN

VOORTGANGSBERICHT EDITIE 1 - NOVEMBER 2022

COPRODUCEREN

RAADPLEGEN

MEEBESLISSEN

ENSCHEDE

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

3

DICHTBIJ DE INWONER? ORGANISEER EEN STRAATBIJEENKOMST

4

EERSTE HULP BIJ PARTICIPATIE INWONERSPARTICIPATIE? LEES DE HANDREIKING

6

INWONERS VERDWALEN DOOR VELE LOKETTEN VAN DE GEMEENTE

8

INWONER AAN HET WOORD:

MARGRETHA DU CARMO: SAMEN KUNNEN WE SNELLER

10

DIGITALE PARTICIPATIE: 2000 ENSCHEDEËRS HEBBEN ZICH AL AANGESLOTEN BIJ STEM VAN ENSCHEDE

11

DORPS- EN WIJKDEMOCRATIE

12

HET PARTICIPATIETEAM

14

OVER PARTICIPATIE IMPULS

Participatie Impuls is een periodiek voortgangsbericht van het participatieteam van de gemeente Enschede.

In dit voortgangsbericht lees je de stand van zaken rondom het Actieplan Samenlevingsgericht Werken. Binnen dit actieplan geven we participatie de komende jaren een impuls. Daarvoor ontwikkelen we verschillende hulpmiddelen zoals een handreiking en middelen voor online en offline participatie.

Verder zijn we als team een vraagbaak en bieden we ondersteuning. We delen in dit voortgangsbericht actuele ontwikkelingen over participatie in Enschede. We delen ook kennis en successen, lessen en voorbeelden uit de praktijk.

Reageren op deze Participatie Impuls? Dat kan!

Stuur een mailtje naar participatie@enschede.nl

VOORWOORD

HOVEEL RUIMTE IS ER VOOR PARTICIPATIE?

De relatie tussen gemeente en inwoners is één van de belangrijkste pijlers waarop wij ons werk kunnen doen. En dat willen we de komende vier jaar laten zien in ons dagelijks werk. Die zin staat niet voor niets in ons nieuwe coalitieakkoord bij het hoofdstuk over participatie. Maar als we het over participatie hebben, ontstaat al gauw de vraag: waar hebben we het dan over? Wat mag een inwoner van ons verwachten als we zeggen dat hij of zij mag meedenken, meepraten of meebeslissen?

Dat is een goede vraag. Een vraag die we elkaar moeten blijven stellen: hoeveel ruimte is er voor participatie? Informeren of raadplegen we mensen alleen maar of gaan we een stapje verder. Bijvoorbeeld door inwoners en partijen mee te laten denken en mensen écht mee te laten praten? Vragen we inwoners en maatschappelijke partijen om in coproductie dingen met ons te ontwikkelen of laten we ze zelfs meebeslissen over onderwerpen die mensen in het bijzonder raken?

De komende jaren hebben we onszelf als college de nadrukkelijke opdracht gegeven om actief te experimenteren met de inzet van nieuwe vormen van participatie. Want de samenleving kan ons enorm helpen om samen verder te bouwen aan de stad waar we trots op zijn. Om dat voor elkaar te krijgen ligt er een belangrijke rol voor ons als college en gemeenteraad, maar ook voor ons participatieteam en alle collega's die actief bezig zijn om het samenlevingsgericht werken vorm te geven.

De eerste resultaten mogen er zijn. Stem van Enschede, de online participatietool die we sinds begin van dit jaar hebben, is succesvol van start gegaan. Al 2000 Enschedeërs hebben zich aangemeld om mee te denken, praten en beslissen over straat, wijk of stad. Er ligt een handreiking die ons als ambtelijk en politiek richting geeft hoe we als gemeente Enschede participatie aanpakken. Wat ook mooi is om te zien: er is veel energie waar het gaat om inwonersinitiatieven. Ik ben bijzonder trots op de stappen die we samen zetten. In dit voortgangsbericht over het Actieplan Samenlevingsgericht Werken lees je wat er gebeurt en hoe we met enthousiasme en voortvarendheid een impuls geven aan participatie.

Niels van den Berg,
Wethouder

LESSEN UIT DE PRAKTIJK

DICHTBIJ DE INWONER? ORGANISEER EEN STRAATBIJEEENKOMST

Participatie kan er uitzien als een buurtfeestje of een staande receptie in de buitenlucht. Tenminste, als je in de Minister Loudonlaan woont in Enschede. Want je hebt geen zaaltje nodig om in gesprek te gaan met inwoners en hun mening te

vragen over de nieuwe inrichting van hun eigen straat. Daarom kozen we deze zomer voor een straatbijeenkomst. Lekker laagdrempelig en zelfs zo dichtbij dat je tijdens het rondje met de hond even langs kon lopen.

VOORBEELDDSTRAAT KLIMAATADAPTATIE

De straatbijeenkomst maakt deel uit van de plannen voor herinrichting van de Minister Loudonlaan. Het riool gaat hier op de schop, dus dat is een mooie gelegenheid om van de Minister Loudonlaan een voorbeeldstraat te maken op het gebied van klimaatadaptatie. Dat wilden we niet doen zonder inwoners te betrekken. Op dinsdag 24 mei kwamen daarom 28 bewoners van de Minister Loudonlaan bij elkaar om samen een nieuwe inrichting voor hun straat te bedenken. We vroegen ze niet om een reactie, maar hebben ze gevraagd om zélf de landschapontwerper te zijn van hun eigen straat. Het ontwerpen van de plannen hoefden ze natuurlijk niet alleen te doen. We hadden vanuit de gemeente specialisten beschikbaar op het gebied van water, riolering, klimaatadaptatie, groen, biodiversiteit, beheer, parkeren en verkeer.

SAMENWERKEN IN NIEUW TWEKKELERVELD

Het project in de Minister Loudonlaan is onderdeel van Nieuw Twekkelerveld. Een samenwerkingsverband tussen de drie Enschedese woningcorporaties en de gemeente Enschede. We bundelen in dit samenwerkingsverband onze krachten, zien en benutten samen meer kansen en willen daardoor van meerwaarde zijn voor de wijk. Begin van dit jaar organiseerden we daar ook een minimarkt voor inwoners en buurtorganisaties. Meer informatie over deze samenwerking vind je op de website www.nieuwtwekkerveld.nl

78% VAN DE BEWONERS GEREAGEERD

Na de ontwerpbijsamenkomst zijn alle suggesties verwerkt in een aantal voorstellen. Deze zijn tijdens de straatbijsamenkomst gepresenteerd. Bewoners konden stemmen op de verschillende varianten. Bewoners die niet aanwezig konden zijn, kregen na afloop een stemformulier door de bus. In totaal heeft 78% van de bewoners gereageerd en laten weten welke inrichting van de straat hun voorkeur heeft. Dit najaar werken we het ontwerp verder uit en in het voorjaar van 2023 beginnen we met de voorbereiding voor de uitvoering.

EERSTE HULP BIJ PARTICIPATIE

INWONERSPARTICIPATIE?

LEES EERST DE HANDREIKING

Ga jij aan de slag met een visie, beleid, project of plan voor de gemeente? Vraag dan altijd inwoners om mee te denken - of je moet een heel goede reden hebben om het niet te doen. Dat besloot de gemeenteraad begin dit jaar toen ze de participatieverordening vaststelde.

PARTICIPATIE, HOE DOE JE DAT?

Maar h^oe je dat dan doet, dat stond daar nog niet in. Daarvoor heeft het participatieteam nu twee handreikingen gemaakt, één voor raadsleden en één voor medewerkers. De handreiking beschrijft een vaste methode: Relevant Gesprek. "Om de collega's houvast te geven. En zodat we allemaal op dezelfde manier vorm geven aan participatie en er het beste resultaat uithalen", leggen Sylvia Vos en Ben van Heijningen van het participatieteam uit.

HOEVEEL RUIMTE IS ER VOOR PARTICIPATIE?

"De methodiek Relevant Gesprek begint met een sessie met de projectgroep. Daarin gaan we op zoek naar waarom, waarover, met wie en hoe we in gesprek gaan. Zo beoordelen we welke ruimte er is voor inwoners en andere groepen om mee te doen of mee te beslissen. Maar ook wie van de participanten wat te vertellen heeft." Een projectleider kan zelf aan de slag met zo'n sessie. Maar je kunt ook de hulp invoeren van één van de leden van het Participatieteam. Die leidt dan de sessie en werkt de uitkomsten uit.

DUIDELIJKHEID AAN DE VOORKANT

Volgens Sylvia en Ben zorgt het werken met de methodiek Relevant Gesprek voor duidelijkheid bij alle betrokken partijen. "Het is best spannend om inwoners te laten meebeslissen. Maar je kunt van tevoren harde voorwaarden meegeven. Bijvoorbeeld: de weg moet minimaal zo breed blijven. Of: er is maximaal zoveel euro beschikbaar. Of: de oplossing moet wél klimaatvriendelijk zijn." Het Participatieteam is nog nieuw en heeft de afgelopen maanden in de praktijk geoefend met deze methode. "We willen graag aan den lijve ondervinden of het werkt, hoeveel tijd het kost en of het de mensen helpt die er mee verder moeten. Het is een mooie aanpak en steeds meer collega's weten ons te vinden. We krijgen het druk!"

PARTICIPATIEVRAAGSTUK

PARTICIPATIEAANPAK

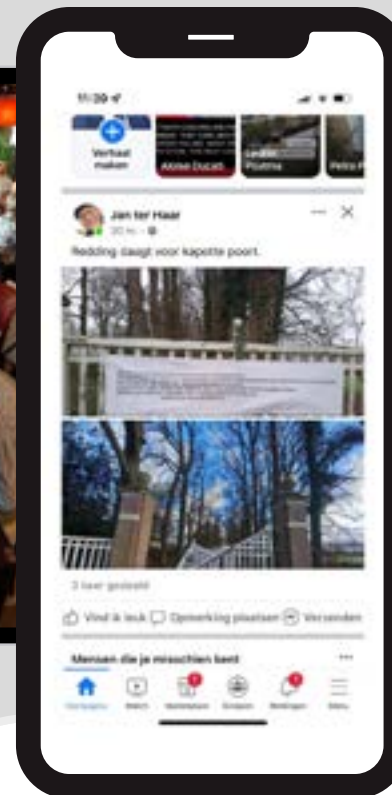
BEKIJK DE HANDREIKINGEN IN DE KENNISBANK

De handreikingen inwonersparticipatie vind je op:

<https://intens.enschede.nl/organisatie/kennisbank/participatie>.

Daar vind je ook andere handige hulpmiddelen en tools.

Of vraag hulp aan het Participatieteam: participatie@enschede.nl.

INITIATIEVEN UIT DE SAMENLEVING

INWONERS VERDWALEN DOOR VELE LOKETTEN VAN DE GEMEENTE

In ons coalitieakkoord staat het prachtig: 'Initiatieven uit de samenleving worden toegejuicht en gefaciliteerd' en 'Inwoners kunnen gevraagd en ongevraagd, ideeën en oplossingen voor (complexe) thema's aandragen'. Mooie ambities. Maar nog niet zomaar waargemaakt. Het participatieteam pakt de handschoen op.

GETELD: 34 LOKETTEN!

We waren allereerst benieuwd hoe we er nu voorstaan. Hoe gaan we er nu mee om, als een inwoner of ondernemer met een mooi idee bij de gemeente voor de deur staat of aan de telefoon hangt en om hulp vraagt? Dat vroegen we aan initiatiefnemers en collega's, intern én extern, met een coachende, regisserende of bemiddelende rol. Wat blijkt: we hebben een enorm systeem aan lokketten en ingangen gecreëerd. Wij telden er al 34. De één richt zich op ondernemers, de ander op de cultuursector, anderen werken gebiedsgewijs of zijn gekoppeld aan een bepaalde subsidie. En ook de provincie en andere partners hebben lokketten en contactpersonen. De juiste ingang is dus moeilijk te vinden voor een inwoner met een initiatief die nog niet bekend is met het bij zijn idee passende loket en contactpersoon.

ZO WERKEN WE NU. HET VOELT ALS EEN LABYRINT.

GROTE GEMEENTELIJKE MACHINE

En als onze initiatiefnemer wél met de gemeente in gesprek komt, is het resultaat verschillend. Soms volgen we een duidelijke werkwijze, maar regelmatig improviseren we omdat er geen heldere werkwijze is. En nog steeds vallen initiatieven buiten boord of lopen vast in onze grote gemeentelijke machine. Oké, dus onze manier van werken voelt voor mensen nog wel eens als een labirint. Weet je de weg en ken je de juiste mensen, dan maak je de meeste kans voor steun van je initiatief. Zo nee, dan kun je nog wel eens verdwaald raken.

WAT INWONERS OVER ONS ZEGGEN

In de gesprekken die we hadden met initiatiefnemers deelden ze hun ervaringen. Dit zijn een aantal van hun uitspraken:

'Ik kwam er niet door.'

'Hoe kan het dan wél? In plaats van de focus op wat er niet kan en alle onmogelijkheden. Dat heb ik wel eens gemist.'

'Ik heb een vaste contactpersoon die mij helpt de weg te vinden binnen de gemeente.'

'Waar moet je beginnen? Ik wist het niet.'

'Je denkt: nu gaat het gebeuren, maar het gebeurt niet...'

'Toen ze vertrouwen in mij kregen ging het soepeler.'

'Mijn idee belandde in een black box.'

'Ze vinden mijn idee goed, maar dan past het nèt niet binnen de voorwaarden.'

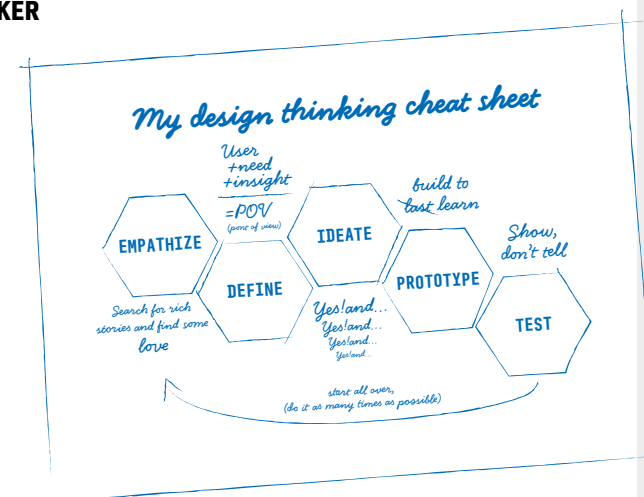
'Ik zoek een betaalbare plek voor mijn initiatief.'

DE INWONER VERDER HELPEN

Achter al onze ingangen en loketten zitten collega's met passie voor de stad en haar ideeën. Dat was heel voelbaar tijdens de interviews. We willen allemaal hetzelfde, namelijk die inwoner verder helpen. Kunnen we samen onze werkprocessen beter afstemmen op wat mensen nodig hebben? Bijvoorbeeld door elkaar en elkaars netwerken nog beter in te zetten? De weg te wijzen? Door sneller op te schakelen bij complexe gevallen, een 'makelpunt' in het leven te roepen dat aanbod en vraag naar plekken bij elkaar brengt?

INNOVEREN VANUIT DE GEBRUIKER

De komende periode werken we eraan om deze vragen te beantwoorden. Vanuit de praktijk, met de mensen die het aangaat. En met optimisme voor de toekomst. We gebruiken daarvoor de methode 'Design Thinking', dit is een proces dat gebruikt wordt om complexe problemen (ook wel 'wicked problems' genoemd) op te lossen. De gebruiker en de behoeftes van de gebruiker staan hierbij centraal. Bij 'Design Thinking' draait het om het begrijpen van de mensen voor wie een product of dienst ontwikkeld wordt

Wil je meer weten neem dan contact op met:
Louise Aangeenbrug, participatie@enschede.nl.

INWONER AAN HET WOORD

MARGRETHA DU CARMO:

“SAMEN KUNNEN WE SNELLER”

Als gemeente juichen we initiatieven vanuit de samenleving toe en proberen we die initiatieven te faciliteren en ondersteunen. Een mooi voorbeeld van zo'n initiatief is de inzet Margretha du Carmo Krabbe met de Stichting Nu Twente. Na de inval van Rusland in Oekraïne zette ze met een grote groep vrijwilligers een netwerk op om ontheemden van de oorlog in Oekraïne te helpen.

WAAR MOESTEN AL DIE MENSEN NAARTOE?

Margretha du Carmo Krabbe komt begin maart 2022 direct in actie als ze hoort dat mensen op eigen initiatief naar de grens rijden om Oekraïners op te halen. “Ik dacht: waar moeten al die mensen dan naartoe? Hoe zorgen we dat al die kwetsbare mensen niet in de verkeerde circuits terecht komen? Tegelijkertijd hoorde ik ook signalen dat de gemeente nog lang niet klaar was. We wilden in ieder geval zorgen dat particulieren die Oekraïners willen opvangen zo goed mogelijk worden voorgelicht.”

HUISVESTING, INFORMATIE EN ACTIVITEITEN

In korte tijd organiseert Margretha bijeenkomsten met een groep professionals die zich melden als vrijwilliger. Ze geven voorlichting aan honderden particulieren die ontheemden bij hen thuis willen opvangen. En als de Oekraïense gezinnen later al weken bij de gastgezinnen thuis zitten, regelt ze kinderopvang. Die is hard nodig, want er is ruimte nodig voor de kinderen en ouders om even te ontladen. De samenwerking met de

gemeente komt ondertussen langzaam op gang. “Ik dacht: samen kunnen we sneller, maar dat was af en toe wel even zoeken”, herinnert Margretha zich. “Tijdens zo'n project kom je erachter hoe druk de gemeente aan de achterkant is met allerlei zaken. Dat merk je niet als je alleen de voorkant ziet. Je krijgt door samen te werken ook veel meer begrip voor elkaar omdat je weet dat iedereen daar zit met dezelfde intentie. Alleen de kaders zijn anders. Uiteindelijk is er een heel fijn contact ontstaan.”

HET STUKJE VERBINDING IS BELANGRIJK

Margretha weet zeker dat de Stichting Nu Twente en de vele vrijwilligers de gemeente veel tijd en geld hebben bespaard. “Tot 29 juni zijn alle mensen die zijn opgevangen in Enschede via ons gegaan, want toen pas was de opvang in de Noordmolen klaar.” Als ze terugkijkt, is er heel veel gelukt, zegt ze. Maar ze heeft ook ervaren dat het soms lastig kan zijn om binnen de gemeente Enschede bij de juiste mensen terecht te komen. “Wat ik wil meegeven is dat het stukje verbinding belangrijk is, het persoonlijk contact met de mensen bij de gemeente is het stukje waardoor je hard voor elkaar gaat werken en waardoor je begrip krijgt voor elkaars situatie.”

” DOOR SAMEN TE WERKEN
KRIJG JE VEEL MEER
BEGRIIP VOOR ELKAAR.

Margretha du Carmo Krabbe

DIGITALE PARTICIPATIE

2000 ENSCHEDEËRS HEBBEN ZICH AL AANGESLOTEN BIJ STEM VAN ENSCHEDE

In een half jaar tijd hebben 2000 Enschedeërs een account aangemaakt op stemvanenschede.nl. Stem van Enschede is een nieuwe website van de gemeente Enschede waar we online participatie mogelijk op maken. Begin dit jaar zijn de eerste twee online participatieprocessen van start gegaan. Inwoners zijn gevraagd om ideeën aan te dragen voor besteding van het wijkbudget in de wijken Ribbelt, Stokhorst en Schreurserve. Ook in de binnenstad zijn inwoners en bezoekers gevraagd ideeën te delen.

ENTHOUSIAST OVER EERSTE RESULTATEN

Tuba Avdan van het participatieteam is enthousiast over de eerste resultaten. Niet alleen hebben 2000 inwoners al hun eigen account aangemaakt, de site is bijna 30.000 keer bezocht. "Als je ziet dat we in een half jaar tijd al een bestand hebben opgebouwd van 2000 inwoners. Dat is toch geweldig? Als we ook projecten starten in andere wijken verspreid over de stad, dan kunnen we heel snel naar een basisbestand van 10.000 inwoners. En ik zie echt voor me dat we straks kunnen zeggen dat we 30.000 Enschedeërs hebben met een Stem van Enschede-account."

GROTER BEREIK EN DIVERSER PUBLIEK

Op dit moment loopt op Stem van Enschede het project 'Dat kan beter'. Om de communicatie Direct Duidelijk te maken, geven inwoners online feedback op brieven van

de gemeente. Ook start binnenkort een vierde project waarbij inwoners kunnen meebeslissen over de afvoergoten in de binnenstad. "De grootste klacht van onze ambtenaren is dat de deelname bij participatie altijd beperkt is. Als er een inspraakronde is, komen er misschien tien of elf mensen. Vaak zijn dat ook nog eens dezelfde mensen. Wat we als gemeente wilden is een groter bereik en een diverser publiek. Dat is belangrijk om democratisch beslissingen te kunnen nemen. En juist dat lukt met Stem van Enschede."

MEER INFORMATIE OVER DIT PROJECT?

- Bekijk de website stemvanenschede.nl
- Lees het interview met Tuba Avdan op IntEns
- Neem contact op met het participatieteam via participatie@enschede.nl

DORPS- EN WIJKDEMOCRATIE

MEER INWONERS PRATEN MEE: IN COPRODUCTIE NAAR VERNIEUWING

Participatie op het hoogste niveau. Zo mag je het participatietraject dat we zijn gestart met de dorps- en wijkraden gerust noemen. De komende maanden gaan we in coproductie met de dorps- en wijkraden nieuwe afspraken maken over onze samenwerking. In december 2022 moet dat leiden tot een gezamenlijk advies aan ons college.

TIJD VOOR VERNIEUWING

De samenwerkingsafspraken die we als gemeente hebben met de dorps- en wijkraden, dateren uit 2008. We kunnen wel stellen dat de wereld inmiddels sterk is veranderd. Inwoners zijn mondiger en bij participatie betrekken we veel meer partijen dan alleen de benoemde wijkraad. Tijd voor vernieuwing. Om te komen tot goede samenwerkingsafspraken is gekozen voor een hoog niveau op de participatietrap, namelijk coproductie. Immers afspraken over samenwerken maak je samen.

ANDERE KIJK OP SAMENWERKEN

Inmiddels zijn we goed op weg met de dorps- en wijkraden. Er wordt actief meegedacht door een kerngroep en er zijn tal van voorbeelden uit het land besproken die

Op donderdagavond 27 oktober gingen we als gemeente in Theater Mystiek in Spinnerij Oosterveld in gesprek over de wijkbudgetten.

vernieuwend zijn en een ander licht op samenwerken laten schijnen. Onderdeel van de uitkomst is natuurlijk ook hoe wij als organisatie kijken naar de wijkorganen. Dit najaar is er een aantal bijeenkomsten waar we vragen wat de ervaring tot nu toe is, maar elkaar ook uitdagen met de vraag: hoe kan het beter?

EN DE INWONER DAN?

Samenwerkingsafspraken slagen vooral als ze passen bij de beleving van de inwoners van de stad. Hoe kijken zij aan tegen wijkvertegenwoordiging? Wat wordt belangrijk gevonden waar een wijkraad van moet zijn en ook hier weer de uitdaging: Op welke manier kan het anders? Het streven is om met ingang van het nieuwe jaar de afspraken helder te hebben. Daarna volgt een periode van de praktijk en pilots. Ook daar zullen we weer van leren.

MEER WETEN OVER DIT PROJECT?

Wil je meer weten van dit project of heb je goede suggesties neem dan contact op met Jeffrey Brinkman of Toon Barensen, J.brinkman@enschede.nl, t.barensen@enschede.nl of participatie@enschede.nl.

HET PARTICIPATIETEAM

Wil jij inwoners betrekken bij een project of een vraagstuk? Het participatieteam kan jou hierbij helpen. We kunnen het vraagstuk voor je in kaart brengen en kijken hoeveel ruimte er is voor participatie. Ook kun je gebruik maken ons digitale platform Stem van Enschede. We helpen je als collega ook graag bij het evalueren van lopende participatietrajecten, zodat we samen de kwaliteit van participatie in de gemeente Enschede verbeteren.

Heb je een vraag? Stuur een mailtje naar participatie@enschede.nl

JEFFREY
BRINKMAN

FLEUR
HEIDEMANN

TOON
BARENDSEN

LOUISE
AANGEENBRUG

BEN VAN
HEIJNINGEN

TANJA
RIJSMAN

SYLVIA
SCHOT

TUBA
AVDAN